

Aanleiding

Groeiende behoefte

Wereldwijd en ook in Nederland is er groeiende behoefte aan hogere beroepsvaardigheden op de arbeidsmarkt. Functies worden complexer en door vernieuwde eisen wordt steeds vaker naast een mbo-niveau een hoger niveau gevraagd maar is niet altijd een hbo-bachelor niveau noodzakelijk. De Associate degree (Ad) kan dit 'gat' tussen mbo en hbo-bachelor invullen. De Associate degree is een tweejarige opleiding tussen mbo-4 en hbo-bachelor (niveau 5). Naar aanleiding van de hiervoor geschetste ontwikkeling is door de overheid gestart met een aantal pilots op het gebied van de Ad. Op basis van de uitkomsten hiervan besloot het kabinet op 7 februari 2011 tot het invoeren van de Associate degree als programma binnen de bachelor. De Ad, die op 1 september 2013 definitief werd geïmplementeerd, gaf hiermee mede invulling aan de overheidsdoelstelling voor een meer gedifferentieerd aanbod in het hoger beroepsonderwijs, als benoemd in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs ¹, Onderzoek en Wetenschap 'Kwaliteit in verscheidenheid' (Rijksoverheid, 2011).

Op 5 juni 2015 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap² (Tweede Kamer, 2015) in een brief aan de Tweede Kamer aangegeven ernst te willen maken met het verder succesvol ontwikkelen van Ad-trajecten. Zij sprak daarin onder meer het voornemen uit om de Ad's een zelfstandige positie te geven in het onderwijsstelsel. In de Strategische Agenda Hoger Onderwijs van juli 2015 ³, geeft de minister bovendien aan dat zij zal inzetten op het verbeteren van de samenwerking in de regio ten behoeve van een betere aansluiting op de arbeidsmarkt.

Landelijk aanbod

Op dit moment zijn er 24 bekostigde hogescholen die Associate degree-programma's aanbieden en/of voornemens zijn associate degree-opleiding aan te gaan bieden. Het aantal Ad-programma's is vanaf 2006 gestaagd gegroeid tot nu ruim 140 programma's bij bekostigde hogescholen. In het studiejaar

¹ Rijksoverheid (2011). Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap 'Kwaliteit in verscheidenheid'

² Tweede Kamer der Staten-Generaal (2015). Kamerbrief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

³ Rijksoverheid (2015). De Waarde(n) van wetten, Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap

Wat is een Associate degree?

Het hbo kent 3 opleidingsvormen: Associate degree, Bachelor en Master. De Associate degree is een tweejarige, zelfstandige opleiding in het hoger beroepsonderwijs en leidt op tot niveau 5 in termen van het European Qualifications Framework (EQF) en het Nederlandse kwalificatieraamwerk (NLQF). De Associate degree is hiermee gepositioneerd tussen mbo-4 (EQF 4) en de Bachelor (EQF6). Uitgangspunt bij de positionering van de Associate degree is dat het hbo-niveau en de hbo-omgeving gewaarborgd worden. De

2017-2018 zijn ongeveer 7.000 studenten ingeschreven in een associate degree-programma. Daarmee volgt ongeveer 2% van het aantal hbo studenten een associate degree-programma. Een stijging van het aantal associate degree-opleidingen, en de daarmee samenhangende groei van het aantal studenten en uiteindelijk afgestudeerden op niveau 5, is wenselijk. Niet alleen gelet op de ontwikkeling van de arbeidsmarkt maar ook op het studiesucces van mbo-gediplomeerden in de hbo-bachelor.

De wetwijziging biedt hogescholen en particuliere aanbieders nieuwe mogelijkheden om een aantrekkelijke Associate degree neer te zetten voor mbo-4-afgestudeerden en werkenden. Zo krijgt de Associate degree een volwaardige positie in het onderwijsstelsel.

Regionale samenwerking

1. Landelijke netwerk AD7

Avans Hogeschool en HZ University of Applied Sciences maken deel uit van een landelijk netwerk (met de naam AD7) waarin wordt samengewerkt aan het vormgeven en uitrollen van Ad-opleidingen en het delen van kennis en ervaringen. Werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland ondersteunen het landelijk netwerk Ad7⁴.

2. Regionaal initiatief

In lijn met het kabinetsbeleid is in de regio Zuid West Nederland in 2016 het initiatief gestart om Ad-opleidingen onder te brengen in een regionale Ad academie. Initiatiefnemers zijn de

4

zie: "positionpaper Ad7" en "samenwerking binnen Ad7"

hogescholen Avans en HZ University of Applied Sciences samen met de ROC's Scalda en West-Brabant. Ook het samenwerkingsverband Werk en Vakmanschap is nauw betrokken geweest bij het initiatief. Belangrijk is ook dat het initiatief van de regionale Ad academie is opgenomen in de uitvoeringsagenda van het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (rpA). In het rpA West-Brabant werken 19 gemeenten (18 West-Brabantse gemeenten en het Zeeuwse Tholen), onderwijs, bedrijfsleven, UWV, SBB, Werk en Vakmanschap, REWIN, werkgevers- en werknemersorganisaties samen aan het ontwikkelen van regionaal arbeidsmarktbeleid.

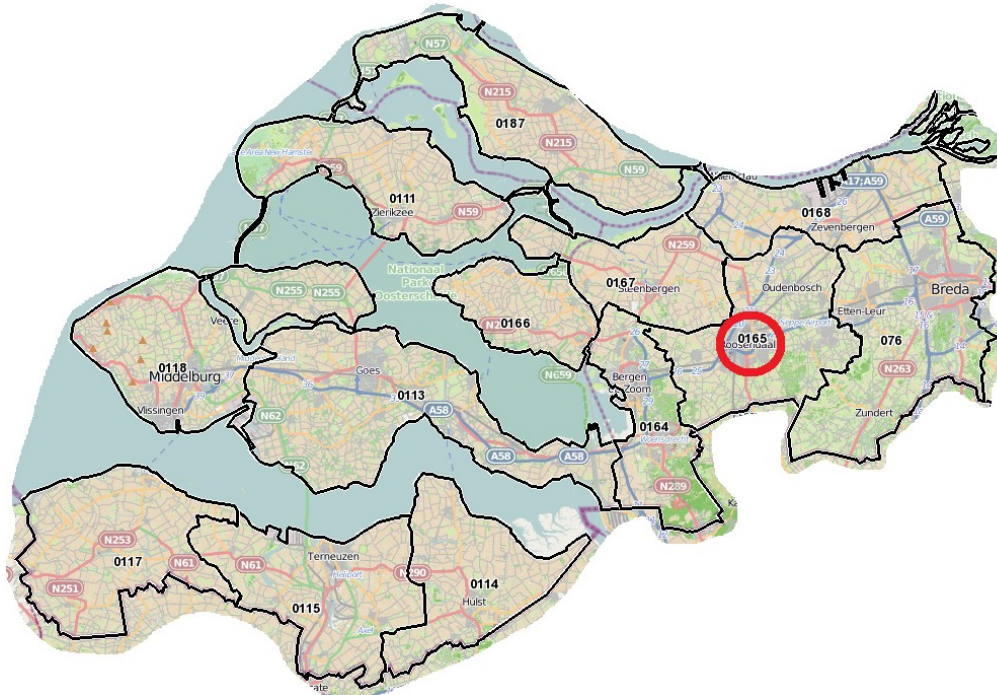
De belangrijkste aanleidingen voor het aanbieden van Ad-opleidingen waren enerzijds het ontbreken van een lokaal aanbod voor hoger onderwijs en anderzijds het relatief kleine aandeel van hoogopgeleiden in de grensregio tussen Zeeland en Noord-Brabant⁵. Tegelijkertijd werd het initiatief als een kans ervaren om afgestudeerde MBO-4 studenten die anders niet voor het hoger onderwijs zouden kiezen, een mogelijkheid te bieden om in de regio na een periode van twee jaar een hbo-kwalificatie te laten verwerven. Daarom is voor het initiatief in Zuid West Nederland de regio gedefinieerd als de combinatie van de provincie Zeeland en het westen van Noord-Brabant (tot en met Breda). Voor meer relevante ontwikkelingen in de regio Noord-Brabant en Zeeland verwijzen we graag naar bijlage 2.

3. Arbeidsmarkregio

Arbeidsmarkregio voor de op te richten Associate degree Academie betreft de arbeidsmarkregio **West Brabant (bron: ROA)**, gedefinieerd als de plaatsen Breda, Bergen op Zoom, Roosendaal, Aalburg, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Rucphen, Steenbergen, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert. Daarnaast bevat het de arbeidsmarkregio **Zeeland**, waaronder de plaatsen Middelburg, Vlissingen, Terneuzen, Goes, Borsele, Hulst, Kapelle, , Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Tholen, Veere en vallen.

5

zie onder andere Economie en Perspectieven van Midden en West-Brabant, Buck Consultants; De arbeidsmarkt in West-Brabant, ROA, de eindrapportage Beroepen van morgen Werkatelier Biobased en Biobased Maintenance, Regio in Beeld 213 Arbeidsmarktschets Zeeland, UWV, Visie op regio's in 2014, ING Economisch Bureau, Kernopgaven Arbeidsmarktbeleid Zeeland 2014, Etil & SBB, Campus Zeeland, OAZ 2015.

4. Associate degrees Academie Roosendaal

Binnen de op te richten Academie worden door de 2 hoger onderwijsinstellingen in samenwerking met Scalda en ROC West-Brabant voltijdse Associate degrees (Ad) aangeboden. Dit heeft geleid tot de keuze voor de inrichting van een zelfstandige academie met vestigingsplaats Roosendaal met een eigen gebouw, een eigen positionering en een breed portfolio van Ad opleidingen. Doelstelling is om op termijn structureel ten minste 1400 Ad studenten op te leiden wat een jaarlijkse instroom van 800 studenten betekent.

Er is een bestuurlijk overleg tussen HZ en Avans Hogeschool ingericht voor de implementatie en uitvoering van het onderwijs voor de Associate degrees Academie Roosendaal ingericht. Dit bestuurlijk overleg is eindverantwoordelijk voor het implementatieproject van de Associate degrees Academie in Roosendaal en houdt daarmee toezicht op de uitvoering hiervan door de projectgroep. De bedrijfsvoering en exploitatiebevoegdheid van de Associate degrees Academie Roosendaal berust bij Avans Hogeschool en HZ. De onderwijsinhoudelijke uitvoering is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de bestuurders van deze hogescholen.

Eerder namen de Colleges van Bestuur het besluit, om 4,7 miljoen te investeren in de Associate degrees Academie Roosendaal.

Binnen de op te richten academie beogen we een breed portfolio van Ad opleidingen aan te bieden waarbij als een van de uitgangspunten geldt dat Ad opleidingen onderling samenwerken. Studenten werken vanuit levensechte beroepssituaties samen aan multidisciplinaire oplossingen. De Ad student kent daarbij de diepere betekenis van duurzaam handelen doordat dit nadrukkelijk terugkomt in de opleiding.

Talentontwikkeling van de student en een feedbackcultuur staan centraal. Dit vraagt een ander rol van de docent. De docent wordt vooral sparringpartner en coach en minder 'overdrager' van kennis. Wij zullen onze docenten in deze rol verandering begeleiden door onder andere te zorgen voor coaching 'on the job'.

Doelgroep

Uitgangspunt bij de positionering van de Ad is dat het hbo-niveau en de hbo-omgeving gewaarborgd worden. De Ad is in beginsel bedoeld voor mbo-4 studenten die minder geneigd zijn door te stromen naar het hbo. Ook kan de Ad overigens een aantrekkelijk optie zijn voor werkenden om zich op- of om te scholen. Dit aanbod van deeltijdopleidingen bieden de beide onderwijsinstellingen echter al op de eigen locaties. De primaire doelgroep voor de Associate degrees Academie in Roosendaal zijn mbo-4 studenten, maar ook havisten en vwo-ers, die zich herkennen in het aanbod van voltijdsopleidingen.

Instroomverwachtingen Academies

Instroomprognose AAAd											
	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024	2024/ 2025	2025/ 2026	2026/ 2027	
Instroom per jaar:	339	654	813	975	1092	1136	1165	1165	1225	1227	
Prognose studentenaantallen per jaar:	339	908	1354	1683	1945	2101	2181	2209	2274	2321	
Instroomprognose Associate Degrees Academie Roosendaal											
	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024	2024/ 2025	2025/ 2026	2026/ 2027	
Instroom per jaar:		352	552	730	821	823	865	865	865	865	
Prognose studentenaantallen per jaar:		352	816	1197	1451	1548	1605	1637	1644	1644	

Portfolio

Op basis van arbeidsmarktanalyses en uitstroomgegevens van schoolverlaters hebben de hogescholen Avans en HZ University of Applied Sciences besloten om in de Associate degrees Academie Roosendaal onderstaande portfolio aan voltijdsopleidingen aan te bieden, waarbij iedere instelling licentiehouders is van een aantal opleidingen.

Ter verduidelijking: nieuwe aanvragen voor (nieuwe) bekostigde Ad-opleidingen worden uitsluitend gehonoreerd als de relevantie voor het werkveld met een macrodoelmatigheidstoets is aangetoond bij de CDHO⁶ en als wordt voldaan aan de Toets Nieuw Ad-programma (NVAO).⁷

Een aantal opleidingen dienen dan ook nog de Toets Nieuw Ad-programma te doorlopen. Voor een aantal opleidingen geldt daarnaast, dat zij ook nog de doelmatigheidstoets goedgekeurd moeten krijgen van het ministerie van OCW. Dit betreft het aantonen van de arbeidsmarktrelevantie (specifiek: uitbreiding van de arbeidsmarkt) in de regio.

Bijlage 1 geeft de stand van zaken weer van het beoogde startportfolio van de Ad-opleidingen voor komend studiejaar (2018-2019) in Roosendaal.

Bijlage 1: beoogd startportfolio 2018-2019 Associate degrees Academie Roosendaal

6

CDHO: Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs. Adviseert het ministerie van OCW op arbeidsmarktrelevantie.

7

NVAO: Nederlands Vlaamse Accreditatieorganisatie. Het beoordelingskader is per 1 september 2013 in werking getreden.

Opleiding	Betreft	Indiener	Croho onderdeel	Status DMT (CDHO)	Status TNO (NVAO)	Afspraken
Ad Health & Social Work	Nieuwe opleiding (hoofdvestiging) Roosendaal	HZ University of Applied Sciences	Gezondheidszorg	Goedgekeurd OCW	TNO wordt medio november ingediend bij NVAO.	
Ad Management	Nieuwe opleiding (hoofdvestiging) Roosendaal	HZ University of Applied Sciences	Economie	Goedgekeurd OCW	TNO wordt medio november ingediend bij NVAO.	
Ad Informatica (ICT)	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Techniek	Goedgekeurd OCW	Plantoets is op 15 oktober aangeleverd aan NQA.	Papieren toets zonder formele consequenties en zonder panelbezoek
Ad Engineering	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Techniek	Goedgekeurd OCW	TNO wordt medio november ingediend bij NVAO.	
Ad Built Environment	Nieuwe opleiding (hoofdvestiging) Roosendaal	HZ University of Applied Sciences	Techniek	Goedgekeurd OCW	TNO wordt medio november ingediend bij NVAO.	
Ad Communicatie	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	<u>Negatief</u> besluit op aanvraag nevenvestiging. Herindienen DMT, medio november 2017	Geen TNO nodig	Indien er alsnog een positief advies van OCW komt, is de beoogde startdatum 2018
Ad Accountancy (Finance)	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	Goedgekeurd OCW	Geen TNO nodig	
Ad Bedrijfskunde (Business)	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	Goedgekeurd OCW	Plantoets wordt op 1 november aangeleverd aan NQA (TK)	Papieren toets zonder formele consequenties en zonder panelbezoek
Ad Human Resource Management	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	Negatief besluit op aanvraag nevenvestiging. Herindienen DMT, medio	Geen TNO nodig	Indien er alsnog een positief advies van OCW komt, is de beoogde

Opleiding	Betreft	Indiener	Croho onderdeel	Status DMT (CDHO)	Status TNO (NVAO)	Afspraken
				november 2017		startdatum 2018
Ad Marketing Management (Marketing)	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	Medio november 2017 indienen	Geen TNO nodig	Beoogde startdatum 2018
Ad Biobased Economy	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	Start van deze opleiding alleen indien arbeidsmarktrelevantie voldoende is.	TNO uitgesteld (geen start in 2018-2019!).	
Ad Small Business & Retailmanagement (Ondernemen)	Aanvraag nevenvestiging Roosendaal	Avans	Economie	Negatief besluit op aanvraag nevenvestiging. Herindienen DMT, medio november 2017	Geen TNO nodig	Indien er alsnog een positief advies van OCW komt, is de beoogde startdatum 2018

Bijlage 2 Strategische verbinding met de regio

Naast bovengenoemde aanleiding om te starten met een Ad academie in Roosendaal spelen bij de samenwerkingspartners nog overige factoren, die van invloed waren op de keuze voor het gezamenlijk gaan ontwikkelen en aanbieden van Ad-opleidingen. We hebben in de regio Zuid-West Nederland te maken met 2 provinciën met elk hun strategisch beleid. Hieronder een aantal relevante ontwikkelingen, die mede hebben geleid tot dit initiatief of waarmee in de ontwikkeling van de Ad academie rekening is gehouden.

Structuurversterking Zeeland

De commissie structuurversterking en werkgelegenheid Zeeland (commissie Balkenende) deed onafhankelijk onderzoek naar mogelijkheden om de economische structuur en werkgelegenheid in Zeeland te versterken.

Kwaliteit en onderscheidend vermogen

In deze Economische Agenda 2.0 van de provincie Zeeland worden speerpuntsectoren en business cases benoemd. In totaal zijn zeven speerpuntsectoren gekozen: 1. havens en industrie, met biobased economy, logistiek en maintenance, 2. energie, 3. zorg, 4. recreatie en toerisme, 5. water, 6. agro, food en landbouw en 7. seafood, visserij en aquacultuur. Aansluitend op de speerpuntsectoren zijn business cases opgezet: programma's waarin ondernemers, kennisinstellingen en overheden in publiek-private samenwerking nieuwe, kansrijke initiatieven ontwikkelen.

Campus Zeeland

Advies van Onderwijsautoriteit Zeeland voor de versterking van het Hoger en Wetenschappelijk Onderwijs en onderzoek in Zeeland, waarin onder meer gepleit wordt om samen in Zuidwest regio Ad opleidingen te ontwikkelen

Bestuursakkoord Provincie Noord-Brabant

In dit bestuursakkoord (2015-2019) zijn voor de regionale Ad academies een aantal relevante ambities benoemd. Samen met de partners in de Delta Regio wordt er

uitvoering gegeven aan het Actieplan Economische Structuurversterking West-Brabant, met bijzondere aandacht voor de drie innovatieve topclusters: biobased economy, maintenance en logistiek.

Kennispact 3.0

In samenwerking met de mbo-instellingen zet de provincie in op versterking van de onderwijs- en kennisinfrastructuur ("De beroepen van morgen - Kennispact 3.0").

Relatie werkveld

Met betrekking tot de relatie met het werkveld is bij de onderwijsvisie van de Ad opleidingen uitgegaan van o.a. de volgende uitgangspunten:

- Curricula kennen een opbouw van een derde theorie, een derde binnen schoolse praktijk en een derde buitenschoolse praktijk.
- De weg naar de arbeidsmarkt is leidend bij het ontwerp van de opleidingen.
- De Ad heeft als focus op te leiden voor de arbeidsmarkt.

De nog op te richten academie gaat snel en flexibel in nauwe samenwerking met de arbeidsmarkt geaccrediteerde voltijds Ad opleidingen ontwikkelen en aanbieden. Het leren in en vanuit de praktijk zal een belangrijk aspect van elke opleiding worden. Binnen het Ad onderwijs is werkplek leren een van de belangrijkste onderscheidende elementen en dat maakt de samenwerking met het bedrijfsleven, cruciaal is. De modus van 1/3-1/3-1/3. (1/3 theorie, 1/3 binnen schoolse praktijk en 1/3 buitenschoolse praktijk), is daarmee een belangrijk onderscheidend en innovatief aspect waar werkgevers zich mee kunnen vereenzelvigen. Het ontmoeten en kennis uitwisselen staat hierbij zodanig centraal dat het getalenteerde studenten in staat stelt passend en op een praktische en efficiënte manier hun hbo niveau 5 diploma te behalen.